

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК ГРАДА БАЊА ЛУКА

Год. LVI Број 22	Бања Лука, 03.08.2016.год.	Годишња претплата 120,00 КМ Цијена једног примјерка 6,00 КМ Жиро-рачун бр. 5550071203488860 код Нове банке АД Бања Лука Врста прихода 722-521
------------------	----------------------------	---

321.

На основу члана 30. Закона о локалној самоуправи (Службени гласник Републике Српске, бр. 101/04, 42/05, 118/05 и 98/13) и члана 32. Статута Града Бањалука (Службени гласник Града Бањалука, бр. 25/05, 30/07, 17/12 и 20/14), Скупштина града Бањалука је, на 49. сједници, одржаној 28.07.2016. године, донијела

ЗАКЉУЧАК

о усвајању Акционог плана за дјецу града Бањалука,
за период 2016 – 2020. година

1. Скупштина Града усваја Акциони план за дјецу града Бањалука, за период 2016 – 2020. година.

2. Овај закључак ступа на снагу са даном доношења, а биће објављен у Службеном гласнику Града Бањалука.

Број: 07-013-359/16.

ПРЕДСЈЕДНИК
СКУПШТИНЕ ГРАДА
Будимир Балабан, с.р.

АКЦИОНИ ПЛАН ЗА ДЈЕЦУ ГРАДА БАЊАЛУКА

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Град Бања Лука је у 2011. години донио одлуку о покретању иницијативе „Општине/Градови-пријатељи дјецe“, која је дио вишегодишњих напора УНИЦЕФа да побољша имплементацију Конвенције о правима дјетета на локалним нивоима у земљама потписницама Конвенције. Скупштина града Бања Лука је, на 45. сједници, одржаној 02.12.2011. донијела Закључак о покретању иницијативе „Град Бања Лука-пријатељ дјецe“. Иницијатива представља имплементацију Конвенције о правима дјетета на локалном нивоу. Конвенција обавезује све одрасле да чине највише што могу како би се свако дијете потпуно и складно развијало и припремило за живот и корисно дјеловање у заједници.

Циљ иницијативе је мотивисати тијела локалне управе и све који раде с дјецом да потпуније и брже остварују права и потребе дјецe. Потиче се међусекторска сарадња у локалним заједницама у корист дјецe. У оквиру иницијативе, важно мјесто има активно учешће дјецe у локалној заједници, као и уважавање њихових мишљења и приједлога.

Град ће кроз ову иницијативу настојати и даље повећавати стандарде у свим подручјима живота дјецe - стандарде доброг социјалног, привредног, здравог, еколошког, образовног и културног мјеста за живот све дјецe, стварајући сигурно и подстицајно окружење за њихов раст и развој.

Градоначелник је 2012. године именовао Координациони одбор (КО) за провођење активности из иницијативе „Град/Општина-пријатељ дјецe“. Почетком

2016. године КО је усмјерио своју активност на припрему Акционог плана за дјецу Града Бања Лука (у даљем тексту АП), који доставља Скупштини Града на разматрање и усвајање.

Сврха Акционог плана за дјецу, јесте да опише стратегију за изградњу правих и истинских Градова-пријатеља дјецe. Изградња Града који разумије потребе дјецe је, у суштини, процес имплементације Конвенције о правима дјетета од стране локалне власти. Као локална заједница, Град је посвећен пуној provedби УН-ове Конвенције о правима дјетета (град-пријатељ дјецe), а АП ће омогућити да свако дијете оствари права, које му Град гарантује, а то су права да:

- утиче на доношење и провођење одлука у свом граду,
- изрази своје мишљење о граду какав жели,
- активно учествује у животу породице, школе, заједници и у свим видовима друштвеног живота,
- добије основне услуге као што су здравствена заштита, школство и смјештај,
- пије чисту воду и има приступ одговарајућим санитарима,
- буде заштићено од свих облика насиља, злостављања, занемаривања и експлоатације,
- да се безбиједно сам креће улицама/да се у свом граду осјећа безбједно,
- сусреће са пријатељима и игра,
- има зелене површине за игру, рекреацију и спорт,
- живи у незагађеном околишу,
- учествује у спортским, културним и друштвеним манифестацијама,
- буде равноправан грађанин свог града са приступом свим услугама, без обзира на његово етничко поријекло, вјероисповијест, пол, услове у којима живи и/или онеспособљење.

Метод

У изради Акционог плана за дјецу, прати Програмска подручја кроз која се вреднује шта Град/Општина треба имати за дјецу и чинити за њих да би испунила стандарде и могла да се назове „Град-пријатељ дјецe“. Сами стандарди, као и метод развоја активности за њихово постизање, дио су УНИЦЕФ-ове глобалне иницијативе „Градови/заједнице – пријатељи дјецe“. Материјали који су стављени на располагање свим градовима и заједницама које желе да постану Градови-пријатељи дјецe су прилагођени локалним условима у Граду Бања Лука.

У процесу доношења АП, поред ослањања на међународне и домаће законе и стратешка докумената, резултате истраживања о приоритетима дјечјих потреба у Граду, обављене су и консултације са свим службама у одјељењу за друштвене дјелатности и другим релевантним одјељењима, градским институцијама и невладиним организацијама које се баве проблематиком везаном за дјецу.

Подшку изради овог документа пружила је организација Save the Children International кроз пројекат „Инвестирање за дјецу“. Поменути пројекат поред УГ „Здраво да сте“ реализују још три невладине организације из БиХ у својим локалним заједницама.

Основ за израду АП

Сљедећа документа су кориштена као основа за израду АП:

- УН-ова Конвенција о правима дјетета
- Факултативни протоколи о укључивању дјеце у оружане сукобе
- Факултативни протокол о продаји дјеце, дјечијој проституцији и дјечијој порнографији из 2000. године,
- Конвенција Вијећа Европе о заштити дјеце од сексуалног искориштавања и сексуалне злоупотребе;
- Конвенција Вијећа Европе о контакту који се тиче дјеце;
- Конвенција (Хашка) о међународном остваривању права за издржавање дјетета и другим облицима издржавања породице
- Просторни план Града Бањалука
- Програм за рани раст и развој дјеце у Републици Српској 2016–2020.
- Стратегија унапређења социјалне заштите дјеце без родитељског старања 2015-2020. године
- Стратегија за сузбијање насиља у породици Републике Српске 2014-2019. године
- Политика за унапређење сексуалног и репродуктивног здравља у Републици Српској (2012-2017. година).
- Акциони план превенције малолетничког преступништва и примјене алтернативних мјера у Граду Бањој Луци, за период 2015-2017. године.
- Омладинска политике Града Бањалука, за период 2013-2017. године.
- Акциони план за дјецу Босне и Херцеговине 2015-2018. године
- Локални еколошки акциони план за град Бањалуку за период 2016-2021. године

Истраживање је спроведено у мају 2015. године, на подручју Града Бања Лука. Анкетирано је 99 дјеце од 12 до 18 година, просјечне старости око петнаест и по година. Једну трећину су чинили основци, а двије трећине ученици првог и другог разреда средњих школа. У узорку је било 60% дјевојчица и 86% дјеце из града. Поред анкетиране дјеце, одржане су двије фокус групе (ФГ), по једна у граду и селу, у које је било укључено 20 дјеце: 8 дјечака и 12 дјевојчица. Такође, одржана је једна ФГ са родитељима у којој је учествовало 6 мајки и 4 оца. Анкетирано је и 10 професионалаца који раде са дјецом: 3 представника НВО који раде са различитим групама дјеце, 2 професора педагошке психологије са универзитета, психолог при суду, психолог из Дома за незбринуту дјецу, педагог из основне школе, персонални асистент у настави, психолог са дугогодишњим радом са дјецом.

Стандарди

Сама глобална иницијатива за постизање стандарда за Градове – пријатеље дјеце базира се на девет елемената/стандарда, а они су:

1. Дјечија партиципација: промовисање дјечијег активног учешћа у питањима која их се тичу, слушање њиховог мишљења и узимање тог мишљења и ставова у обзир у процесима доношења одлука.
2. Правни оквир који је наклоњен дјечи: обезбјеђивање законодавства, регулаторног оквира и процедура које досљедно промовишу и штите права све дјеце
3. Градска стратегија усмјерена на права дјетета: развијање детаљне и јасне стратегије или плана за изградњу Града пријатеља дјеце, који су базирани на правима дјетета
4. Одјел за права дјетета или координирајући механизам: развој сталних структура у локалној управи да се осигура разматрање дјечије перспективе
5. Испитивање и евалуација утицаја на дјецу: осигуравање систематског процеса испитивања утицаја на дјецу када су у питању закони, политике и праксе унапријед, у току и након имплементације

6. Дјечији буџет: обезбјеђивање адекватних ресурса и буџетских анализа у вези са дјецом
7. Редован извјештај о стању у којем се налазе дјеца у Граду: обезбједити адекватан мониторинг и прикупљање података о стању у којем живе дјеца и стању њихових права.
8. Промоција дјечијих права; обезбједити адекватну свијест о правима дјетета међу одраслима и дјецом
9. Независно заговарање за дјецу: подржавање невладиних организација и развој независних институција ради промовисања права дјетета.

Евалуација

Оцјена реализације АП вршиће се унутрашњом евалуацијом на сваких 12 мјесеци. Координациони одбор (КО) за провођење активности из иницијативе „Град/Општина-пријатељ дјеце“, у сарадњи са Одјељењем за друштвене дјелатности, о резултатима евалуације периодично ће извјештавати Скупштину Града и Градоначелника.

Визија Града Бања Лука 2020. године

Бања Лука је сигурно мјесто за живот и оптималан развој сваког дјетета, Град у којем се води брига о најбољем интересу сваког дјетета, његовој индивидуалности, мишљењу и потребама, здрава средина која је пријатељ дјеце.

ОПШТИ ПОДАЦИ О ГРАДУ

Град Бања Лука простире се на 1.239 км², а у његов састав, поред мјеста Бања Лука, улазе још 53 насеља.

У политичко-територијалној организацији простора Републике Српске, која се састоји од општина и градова, град Бања Лука (раније општина) је највећа политичко-територијална јединица са површином од 1.239 квадратних километара.

Град је уједно универзитетски, привредни, финансијски, политички и административни центар Републике Српске (једног од два ентитета у Босни и Херцеговини) и са око 199.191 становником, други по величини град у БиХ.

Бања Лука је смјештена у котлини, на надморској висини од 164 метра и на прелазу између Динарских планина на југу и Панонског базена на сјеверу. Град припада средњоевропској временској зони (ГМТ+1) и има умјерено-континенталну климу, са преовладавајућим утицајима панонског простора. Средња годишња температура је 10,7 степени Целзијуса, средња јануарска 0,8, док је средња јулска температура 21,3 степена Целзијуса.

Због великог броја зелених површина (паркова и алеја), Бања Лука носи епитет „град зеленила“. Називају је и

„градом младих, спорта и културе“. Некада је била снажан привредни центар са развијеном индустријском структуром, а посебно машинском, електро, текстилном, прехранбеном и целулозном. Протекла ратна збивања (1992.-1995.) и послјератна друштвена транзиција условили су пропадање већине индустријских капацитета и тржишта.

У послјератном периоду Бања Лука се све више отвара према земљама тржишне економије, а своју шансу види у развоју трговине, туризма, пољопривреде и прехранбене индустрије.

Дан града обиљежава се 22. априла, када је Бања Лука у Другом свјетском рату ослобођена од фашизма. За Дан града установљене су сљедеће награде и признања: Кључ града Бање Луке, са Повељом „Почасни грађанин града Бање Луке“; Златни грб града Бање Луке; Плакета града Бање Луке и награда града Бање Луке-младима. Слава града је Спасовдан.

Демографска структура Града Бања Лука

Град Бања Лука по броју становника је највећа јединица локалне самоуправе у Републици Српској. Према прелиминарним резултатима пописа из 2013. године на подручју Града Бања Лука живи 199.191 становника, од чега 150.997 (75.8%) у Бањој Луци, а 24.2% у осталим насељеним мјестима, тј. 53 приградске и сеоске средине. Од тих насељених мјеста, у два насеља у посљедњем попису није евидентиран нити један становник, а у 15 мање од 100. С друге стране, 17 насељених мјеста имају више од по 1000 становника, од којих су највећи Куљани (4.294), Поткозарје (3.296), Шарговац (3.171) итд.

На основу података из Демографских билтена бр. 10, 13 и 18 Републичког завода за статистику Републике Српске, може се доћи до приближног броја од 35.800 дјеце рођене у периоду 1998-2015. година, што чини око 18% популације Града Бања Лука.

Табела 1. Број дјеце у Граду Бања Лука

Година	Број рођених	Година	Број рођених
1998	2201	2007	1813
1999	2200	2008	1997
2000	2230	2009	2010
2001	2258	2010	1992
2002	1961	2011	1994
2003	1706	2012	2074
2004	1741	2013	2024
2005	1775	2014	2011
2006	1778	2015	2035 (процјена)
Укупно		35.800	

I. ПРОГРАМ И ПЛАН ГРАДА ЗА СТВАРАЊЕ УСЛОВА ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА ДЈЕЦЕ

Тренутно стање

Град Бањалука кроз иницијативу „Град/општина пријатељ дјеце“ се определио да ради на стварању повољног амбијента у којем ће сва дјеца имати услове за оптималан развој. Овај акциони план настоји да кроз

сљедеће четири године, а полазећи од садашњег стања и постојећих капацитета, те од приоритета и материјалних могућности, оствари већину циљева које треба да оствари Град пријатељ дјеце. Град ће са локалним институцијама, удружењима и осталим партнерима радити на унапређењу координације између локалних власти и институција и цивилног сектора у креирању, примјени и евалуацији јавних политика према дјечи.

Циљеви и активности

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 1.: Реализација иницијативе Град/Општина-пријатељ дјеце

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.1 Акциони план као полазиште за Град/Општина-пријатељ дјеце				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
1.1.1	Усвајање Акционог плана за дјецу 2016-2020. година	Град	2016.	- усвојен АП
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.2.: Буџет за дјецу				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
1.2.1	Планирање намјенских средстава у буџету Града за реализацију активности из АП	Град	од 2017. континуирано	- % обезбијеђених средстава за активности из АП за сваку годину
1.2.2	Повећање издвајања за дјецу	Град	од 2017. континуирано	- % повећања средстава за дјецу

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.3.: Партиципација и доношење законских рјешења и одлука у складу са 4 принципа Конвенције				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
1.3.1	Израда механизма партиципације дјете у доношењу законских прописа и одлука важних за дјецу	Град, НВО	2016	- усвојен модел партиципације дјете
1.3.2	Доношење свих одлука у складу са 4 основна принципа Конвенције	Град	од 2016. континуирано	- листа за уважавање права дјетета провјерена и приложена уз сваку одлуку коју Град доноси
1.3.3	Усклађивање одлука и процедура у складу са 4 основна принципа Конвенције	Град	од 2016. континуирано	- број усклађених одлука - број усклађених процедура
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.4.: Мониторинг и извјештавање				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
1.4.1	Редовни састанци КО	КО	од 2016. континуирано	- број састанака - број поднесених извјештаја - број покренутих иницијатива - број јавних иступа
1.4.2	Унутарња евалуација реализације АП на сваких 12 мјесеци	Град, КО, НВО	од 2016. континуирано	- број поднесених и усвојених извјештаја
1.4.3	Извјештавање о правима дјетета према индикаторима УН Комитета на сваких 24 мјесеци	Град, КО, НВО	од 2017. континуирано	- број поднесених и усвојених извјештаја
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.5.: Заговарање за права дјетата и информисање				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
1.5.1.	Информисање шире јавности о правима дјетета	Градска служба за односе са јавношћу, КО, НВО	од 2016. континуирано	- број изјава у вези са правима дјетета - број изјава у вези са реализацијом АП - број и обухват акција усмјерених на подизање свијести и промоцију права дјетета - број и обухват едукација из области права дјетета
1.5.2	На службеној интернет страници Града Бања Лука формирати секцију за дјецу	Градска служба за односе са јавношћу	2016	- дорађена интернет страница Града Бања Лука
1.5.3	Заговарање за права дјетета према вишим нивоима власти	Град, КО, НВО	од 2016. континуирано	- број покренутих и реализованих заговарачких акција - број партнера из НВО сектора и независних институција које се баве дјецом
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1.6.: Едукација о правима дјетета				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
1.6.1	Едукација дјете о правима дјетета	Град, НВО, обарзовне институције, Омбудсман за дјецу РС	од 2016. континуирано	- број едукација - број едуковане дјете - број обихваћених иснтитуција (школа, вртића)
1.6.2	Едукација професионалаца који раде са дјецом или доносе одлуке везано за дјецу о правима дјетета и доношењу одлука у најбољем интересу дјетета	Град, НВО	од 2016. континуирано	- број едукација - број едукованих професионалаца - број обухваћених иснтитуција
	Едукација запослених у градској управи о правима дјетета и доношењу одлука у најбољем интересу дјетета	Град, НВО	од 2016. континуирано	број едукација - број едукованих запосленика

II ПОДРШКА И ПОМОЋ УДРУЖЕЊИМА ГРАЂАНА КОЈА ИМАЈУ ПРОГРАМЕ ЗА ДЈЕЦУ, ТЕ УКЉУЧИВАЊЕ ДЈЕЦЕ У ОСМИШЉАВАЊЕ ОДЛУКА КОЈЕ СЕ НА ЊИХ ОДНОСЕ

Тренутно стање

У складу са чланом 22. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, бр. 101/04, 42/05, 118/05 и 98/13), јединица локалне самоуправе подстиче активности и пружа помоћ удружењима грађана чија дјелатност је од интереса за општину. Имајући у виду да је Град препознао удружења грађана као значајне учеснике у развоју локалне заједнице, а с циљем унапређења сарадње са удружењима која сврсисходно реализују своје програме и пројекте, у буџету се планирају средства за суфинансирање пројектних активности удружења грађана у оквиру којих се пружа подршка и удружењима која имају програме за дјецу. Такође, поред финансијске Град удружењима пружа и друге видове подршке, кроз дојелу прословних простора

за рад удружења и уступањем других адекватних градских простора за реализацију њихових активности. Према евиденцији које води Одјељење за друштвене дјелатности до краја 2015. године евидентирано је око 400 удружења грађана која дјелују на подручју града Скупштина Града је 68 удружења грађана/нво из различитих области дјеловања прогласила удружењима од интереса за Град Бању Луку.

Удружења која имају програме за дјецу често фокусирају своје активности у областима социјалне заштите, здравства, образовања, дјечијих права, културе, с тим да је већина оних чији програми су искључиво намјењени за дјецу са сметњама у развоју.

Град пружа подршку удружењима која имају програме за дјецу кроз подршку реализацији њихових пројеката, првенствено путем јавног позива, а чији су директни и индиректни корисници дјеца. У 2013., 2014. и 2015. години у ове сврхе је издвојено преко 280.000,00 КМ, већим дијелом из средстава донатора, али и значајним учешћем буџетских средстава.

Циљеви и активности

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 2.1.: Подржавати развој невладиних организација које раде са и за дјецу

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.1.1.: Финансирање пројеката који су базирани на АП				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
2.1.1.1	Планирати повћење средства за пројекте које реализују НВО које имају програме за дјецу	Одјељења за друштвене дјелатности и Одјељење за финансије.	од 2016 континуирано	- износ средстава на годишњем нивоу - проценат повећања средстава
2.1.1.2	Јавни позиви за пројекте	Одјељење за друштвене дјелатности.	од 2016 континуирано	- број јавних позива - број одобрених пројеката - износ додијељених средстава
2.1.1.3	Мониторинг одобрених пројеката	Одјељење за друштвене дјелатности и НВО	од 2016 континуирано	- израђене процедуре за мониторинг број реализованих активности из АП - број усвојених извјештаја - број поднесених и усвојених извјештаја о мониторингу
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.1.2. Обезбиједити простор за рад НВО-а које раде са дјецом и за дјецу				
Рб. акт.	Активности	Носилац	Рок	Индикатори
	Наставити пружати подршку удружењима кроз расположиве ресурсе (простор, обезбјеђивање инфраструктуре)	Одјељење за друштвене дјелатности.	Од 2016 континуирано	- број НВО-а које раде са дјецом и за дјецу, која користе општинске просторе
2.1.2.1	Град финансира трошкове ПДВ-а за додијељене градске просторе за НВО-е које раде са дјецом и за дјецу	Одјељење за друштвене дјелатности.	од 2017. континуирано	- износ средстава на годишњем нивоу
2.1.2.2	Ефикаснија искоришћеност простора у надлежности Града предвиђених за манифестације и догађаје везано за дјецу	Град и надлежне градске институције	Од 2016 континуирано	- број активности у просторима у надлежности Града
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.1.3.: Формирати фонд за суфинансирање пројеката на локалном нивоу				
Рб. акт.	Активности	Носилац	Рок	Индикатори
2.1.3.1	Обезбиједити средства за суфинансирање пројеката које реализују НВО-е гдје је услов суфинансирање локалне заједнице	Одјељење за финансије	од 2017. континуирано	- износ обезбијеђених средстава на годишњем нивоу - број пројеката који су суфинансирани у свакој години
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2.1.4.: Консултације са дјецом				
Рб. акт.	Активности	Носилац	Рок	Индикатори
2.1.4.1	Консултовати дјецу код доношења одлука важних за њих, према раније развијеним механизмима	Одјељење за друштвене дјелатности, НВО и школе	од 2016. континуирано	- број консултација - број консултоване дјеце - % уважених предлога

III ДИЈЕТЕ У СИГУРНОМ И ЗДРАВОМ ГРАДУ**Заштита животне средине****Тренутно стање**

Скупштина Града је на крају 2015. године усвојила нови Локални еколошки акциони план (ЛЕАП) за период 2016-2021. година. Нови шестогодишњи план је обрадио 12 области дајући смјернице за напредак јединице локалне самоуправе са различитих аспеката заштите животне средине. У Граду се континуирано прате аерозагађење и бука. Покретне еколошке лабораторије за мјерење аерозагађења налазе се на три локације у граду, и то Центар-код Поште, насеље Борик-код „Топлане“ и насеље Паприковац-код "Електропреноса". Измјерене вриједности концентрација сумпор-диоксида, угљен-моноксида, азотних оксида, олова, бензена, приземног озона, арсена, кадмија, никла, бензо(а)пирена и лебдећих честица на сва три мјерна мјеста у Бањој Луци, и током 2015. године, били су у првој категорији квалитета ваздуха. Дугогодишњим праћењем раста и пада концентрација загађивача у ваздуху дошло се

до спознаје да је гријна сезона период када је лошији квалитет ваздуха. Подизањем свијести грађана о избору енергента за ложење настојаће се, између осталог, поправити слика квалитета ваздуха у зимским мјесецима.

Бука се и даље мјери сваки мјесец на пет локација у граду, и то: насеље Борик - раскрсница ул. Гавре Вучковић и Војводе Радомира Путника; насеље Обилићево - ул. Цара Лазара и Булевар војводе Степе Степановића; Кружни ток-раскрсница ул. Крајишких бригада, Карађорђево и Булевара цара Душана; Раскрсница на Булевару – ул. Краља Петра првог Карађорђевића и Булевар цара Душана; насеље Росуље-раскрсница ул. Крајишких бригада и Триве Амелице, такође је урађена мапа буке на локацији Хирургија.

Заштита природе на подручју града је сегмент животне средине којем ће се у наредном периоду посветити више пажње. Предстоји израда Локалног плана заштите природе, којим ће се дефинисати циљеви заштите природе на овом подручју. Обрадиће се, између осталог, садашње стање биодиверзитета у нашем граду, као и његове карактеристике и вриједности, фактори угрожавања биодиверзитета, приоритети, циљеви и индикатори за праћење.

Циљеви и активности**СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3.1.: Здрава животна средина**

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.1.2.: Рјешавања еколошких проблема локалне заједнице				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
3.1.1.1	Доследна реализација активности предвиђених Локалним еколошким планом 2016-2021	Град	2016-2020	- % реализованих активности
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.1.2.: Обезбиједити простор за игру и спортске активности у сваком блоку новоизграђених зграда				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
3.1.1.2	Сачувати и адаптирати постојеће и обезбиједити нове просторе за игру у складу са просторним планом Града Бањалука.	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја	од 2016. континуирано	- број обезбјеђених простора за дјецу
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.1.3. Подржати рад невладиних организација које раде на заштити животне средине				
Рб. акт.	Активности	Носилац	Рок	Индикатори
3.1.3.1	Расписивати грантова за пројекте из области заштите животне средине (едукације, подизање свијести, конкретне акције)	Одјељење за комуналне и стамбене послове и опслове саобраћаја и Одјељење за друштво дјелатности	од 2017. континуирано	- број грантова - износ обезбијеђених средстава
3.1.3.2	Суфинансирати пројекте које невладине организације обезбиједе из ЕУ фондова, а намијењени су заштити животне средине	Град	од 2017. континуирано	- број суфинансираних пројеката - износ средстава издвојених за ову намјену
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.1.4.: Пошумљавање				
Рб. Акт.	Активности	Носилац	Рок	Индикатори
2.1.4.1	Редовно организовати акције пошумљавања.	Град, Шуме РС, школе, НВО- медији	од 2017. Континуирано	- број посађених садница - број укључених актера - средства издвојена за ове намјене

2.1.4.2	Почетком априла организовати акције чишћења града	Одјељење за просторно уређење. Школе, НВО-е, медији	Од 2017. Континуирано	Број акција, Број учесника
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.1.5.:Подизање свијести о значају здраве животне средине				
Рб. Акт.	Активности	Носилац	Рок	Индикатори
3.1.5.1	Реализација кампања у предшколским установама, основним и средњим школама о потреби селективног одлагања отпада и вриједности издвојеног материјала	Одјељење за друштвене дјелатности, школе, предшколске сутанве, НВО-е, медији	од 2017. Континуирано	- број кампања - број укључене дјеце
3.1.5.2	Реализација кампања у предшколским установама, основним и средњим школама о штетности кориштења аутомобила у граду и промоција бициклистичког саобраћаја у циљу заштите ваздуха	Одјељење за друштвене дјелатности, школе, предшколске сутанве, НВО-е, медији	од 2017. Континуирано	- број кампања - број укључене дјеце

Сигурност у саобраћају

Тренутно стање

Елаборатом – пројектом о постављању посебних објеката на путу ради смањења брзине кретања возила на градским и локалним путевима, извршене су анализе стања безбједности саобраћаја у зонама свих основних школа на подручју Града, као и на локацијама са повећаним ризиком по учеснике у саобраћају, и на основу тога предложене конкретне мјере на унапређењу стања безбједности свих учесника у саобраћају. Вјештачке избочине („лежећи полицајци“) су постављени у зони 22 основне школе, вибрационе и звучне траке су постављене у зони 7 основних школа, а у зони осталих основних школа је постављена одговарајућа хоризонтална и вертикална саобраћајна сигнализација (II-34 „Ограничење брзине на 40 км на час“ I- 20 „Дјеца на путу“, VI-41 „ШКОЛА“).

Пред почетак нове школске године, континуирано се проводе активности како би се заштитили ђаци, најмлађи учесници у саобраћају, и то: подјела едукативног материјала намјењеног и прилагођеног овој категорији, постављање транспарената на неколико најфреквентнијих саобраћајница у Граду („Возачи опрез, почела је школска година, чувајмо дјецу у саобраћају“), додатно обиљежавање хоризонталне и обнављање вертикалне саобраћајне сигнализације у зонама основних школа итд.

У Солунској улици од гумених сегмената изграђен уздигнути пјешачки прелаз, чија ширина са навозним

рампама износи 5.2 м.У 2015. години започето је са постављањем саобраћајне сигнализације у зони школа и то на начин да су на контрастним таблама жуте боје, уметнути саобраћајни знакови који обавјештавају возаче да улазе у зону школе, да је брзина ограничена на 30 км/х, те да се наведеној локацији налази („лежећи полицајци“). Тренутно имплементирано на 4 локације.

Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја континуирано прати стање безбједности саобраћаја на подручју Града и стим у вези предузима конкретне мјере на побољшању безбједности саобраћаја свих учесника у саобраћају.

Активности везане за потписивање „Дјечије декларације за безбједност саобраћаја“ у оквиру Треће УН-ове седмице безбједности саобраћаја ће бити проведена у свим одјељењима других разреда основних школа у Бањалуци. Финално ће бити организовано потписивање у Градској управи Бањалука од стране најодговорнијих функционера органа и субјеката везаних за безбједност саобраћаја у граду.

Постојеће бициклистичке стазе у граду нису повезане, нефункционалне су и у лошем стању. Постојеће стазе не задовољавају потребе града. Још је раније урађена Студија бициклистичког саобраћаја града и за њу је израђена и урбанистичко-техничка и пројектна документација, а подразумијевала је изградњу стаза у Карађорђевој улици, Булевару цара Душана, Гундулићевој, Гавре Вучковића, мајке Југовића, Булевар Радомира путника, бана Милосављевића, др Младена Стојановића и Књаза Милоша.

Циљеви и активности

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3.2.: Повећати сигурност дјеце у саобраћају

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.2.1.: Обезбиједити саобраћајну инфраструктуру				
Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
3.2.1.1	Утврдити најугроженије локације што се тиче сигурности дјеце на путу до школе	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја	2017.	- анализа стања

3.2.1.2	Утврдити приоритете за изградњу тротоара и уличног освјетљења, посебно у приградским и сеоским срединама.	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја	2017.	- број метра изграђених тротоара у току године - број дионица на којим је постављено улично освјетљење
3.2.1.3	Изградити бицикличке стазе предвиђене Студијом бицикличког саобраћаја града	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја	Од 2016. Континуирано	- број км бицикличке стазе у току године - издвојена средства на годишњем нивоу
3.2.3.4	Пјешачка стаза за Шехитлуке затворена за саобраћај	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја	2016.	- рампа на почетку стазе
3.2.3.5	Обезбиједити паркинг простор за вртиће или проблем паркирања ријешити другачијим режимом саобраћаја у улицама у којима се налазе вртићи	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја	2017	- број паркинг мјеста или интервенција у режиму саобраћаја
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.2.2.: Промоција безбједности у саобраћају				
Рб. Акт.	Активности	Носилац	Рок	Индикатори
3.2.2.1	Кампање које промовишу безбједност дјеце у саобраћају	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја, МУП, надлежна министарства, Агенција за безбједност саобраћаја	од 2016. Континуирано	- број кампања у току године
3.2.2.2	Подржавање такмичења ученика из безбједности саобраћаја	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја, МУП, школе,	од 2016. Континуирано	- број такмичења у току године - број дјеце учесника – износ издвојених средстава на годишњем нивоу
3.2.2.3	Појачане полицијске контроле саобраћаја на мјестима гдје се окупљају дјеца (као што су школе, игралишта и сл.)	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја и полицијске станице	од 2016. Континуирано	- извјештај о броју контрола
3.2.2.4	Оштрије санкционисање паркирања на тротоарима.	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја и полицијске станице	од 2016. Континуирано	- извјештај о броју изречених казни
3.2.2.5	Едукација ученика о безбједности у саобраћају	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја, МУП и школе.	Од 2016. Континуирано	- број едукација у току године - број едукованих ученика у току године

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.2.3.: Стратешки документи везани за безбједност у саобраћају				
Рб. Акт.	Активности	Носилац	Рок	Индикатори
3.2.3.1	Израда Стратегије безбједности саобраћаја на путевима Града Бања Лука 2017-2027	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја.	2017	- формирано радно тијело - израђена стратегија
3.2.3.2	Усвајање Стратегије	Скупштина Града	2017	- усвојена стратегија

Заштита од свих облика насиља, злостављања и занемаривања

Тренутно стање

Насиље над дјецом јавља се у различитим облицима: занемаривање дјетета, физичко злостављање, психичко злостављање, сексуално злостављање, насиље путем интернета и мобилних телефона, а основни проблем је што се не препознаје на вријеме и што изостаје одговарајућа реакција надлежних, како у дијелу подршке и помоћи дјетету, тако и у дијелу утврђивања одговорности појединаца. Један од кључних сегмената на који се мора обратити пажња приликом имплементације Акционог плана јесте чињеница да је свако агресивно, насилно, девијантно или друштвено неприхватљиво понашање дјете последица дисфункционалних породичних односа и уствари стечен модел понашања у самој породици или окружењу у којем дијете као незаштићено и осјетљиво биће највише борави, те као такво склоно је упијању научених понашања за које оно још није свјесно да ли је здраво и морално или није.

Према евиденцији ЈУ "Центар за социјални рад" Бања Лука, а везано за послове психолошко-педагошке подршке дјети угроженој породичним приликама, поремећајем у понашању, који су у сукобу са законом, који имају проблеме у менталном здрављу, жртве разних облика породичног насиља, у периоду 2015. Године запримљено је 135 предмета. Осим психо-социјалне заштите и подршке дјети коју пружају стручни радници Центра у сарадњи са НВО "Нова генерација" пружа се и услуга дневног збрињавања дјете односно егзистира Дневни центар за

дјecu угрожену породичним приликама. Током 2015.године кроз ДЦ је прошло преко 175 корисника. Мјесечно услугу, у просјеку, користи између 30 и 40 корисника. Услуге које се пружају у оквиру Дневног центра за дјecu у ризику имају првенствено превентивни карактер али и подржавајући. Дјeca се оснажују и добијају потребна знања и искуства која у оквирима својих породица, из разних разлога, не добијају. Постоји потреба великог броја дјете да се укључе у ДЦ и користе њихове услуге али због мјеста становања нису могли да долазе.

Прихватна станица за дјecu затечену у скитњи и просјачењу и дневно збрињавање дјете угрожених породичним приликама ће и даље остати услуга коју Центар реализује у сарадњи са „Новом генерацијом“ као превентивну активност очувања здравог породичног окружења али и као превенцију изузимања и смјештаја дјете у установе и то као имплементатор услуге у стамбеним објектима које је Град уступио Центру на кориштење. У склопу Центра дуже вријеме формиран је Тим за приправност који је организован кроз 24-часовно дежурство те спроводи активности збрињавања и смјештаја жртава породичног насиља у Сигурну кућу или другу врсту услуга из области социјалне и породичне заштите.

На пословима насиља у породици стручни радници пружају психосоцијалну помоћ и подршку жртвама насиља али раде и психосоцијални третман са починиоцима насиља. Број запримљених обавјештења о насиљу у породици од 01.01.до 31.12.2015.године је 204. Центар за социјални рад, односно служба социјалне заштите упути је полицији је 20 пријава насиља у породици; у 76 интервенција су учествовала службена лица центра у сарадњи са полицијом.

Табела 2. Социоекономски подаци о малољетним жртвама

Социоекономски подаци малољетних жртава	Број
Ученици – основна школа	36
Ученици – средња школа	18
Предшколски узраст	22
Дјeca са развојним потешкоћама	1
Дјeca под старатељством	0
Укупно	77

Иако већ дужи низ година постоји Закон о заштити од насиља у породици примјена овог закона је још увијек неадекватна примарно у сфери заштите жртава породичног насиља али и неадекватне реакције друштва према починиоцима насиља. У погледу заштите жртава насиља још увијек нису "заживјеле" заштитне мјере које су прописане Законом али и Правилницима који прописују процедуре за изрицање и спровођење.

Плави телефон је бесплатна савјетодавна линија за дјecu која функционише у оквиру УГ „Нова генерација“ од 2013. Циљ успостављања овакве врсте линије јесте пружање савјета и подршке деци у тешким и кризним ситуацијама, а посебно у случајевима насиља и експлоатације Плави

телефон је анонимна линија, те није потребно оставити ни један личан податак чак ни у случајевима када неко жели да пријави насиље над дететом. Линија је отворена сваког дана од 9 до 17 часова. Линија је бесплатна за сву дјecu из Босне и Херцеговине.

Психо-социјалну подршку дјети жртвама свих облика насиља у породици, како физичког тако и психолошког, емоционалног пружају стручни радници ЈУ "Центар за социјални рад" у склопу којег функционише и породично савјетовалиште, у којем породични терапеути терапијски раде не само са дјецом него и са цијелом породицом. Психолошко савјетовалиште ради и у оквиру УГ „Нова генерација“.

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 3.3.: Борба против насиља над дјецом

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.3.1.: Превенција насиља над дјецом				
Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
3.3.1.1	Едукација дјете о облицима насиља и ненасилним облицима понашања	Одјељење за друштвене дјелатности и НВО	од 2016. Континуирано	- број едукација на годишњем нивоу - број едуковане дјете годишње - број подржаних пројеката у току године - износ издвојених средстава на годишњем нивоу
3.3.1.2	Едукација родитеља о ненасилним облицима васпитања.	Одјељење за друштвене дјелатности, образовне институције, медији, НВО	од 2016. Континуирано	- број едукација на годишњем нивоу - број едукованих родитеља годишње - број подржаних пројеката у току године - износ издвојених средстава на годишњем нивоу
3.3.1.3	Едукација дјете и родитеља везано за употребе и злоупотребе друштвених мрежа.	Одјељење за друштвене дјелатности, образовне институције, медији, НВО	од 2016. Континуирано	- број едукација на годишњем нивоу - број едуковане дјете годишње - број подржаних пројеката у току године - износ издвојених средстава на годишњем нивоу
3.3.1.4	Едукативне активности о различитим облицима дискриминације и њеном искорјењивању	Одјељење за друштвене дјелатности и НВО	од 2016. Континуирано	- број едукација на годишњем нивоу - број едуковане дјете годишње - број подржаних пројеката у току године - износ издвојених средстава на годишњем нивоу
3.3.1.5	Подизање свијести нарочито код ромске популације о неопходности уписа дјете у матичну књигу рођених	Одјељење за општу управу, медији, НВО	2017.	Стопа смањења неуписане дјете у матичну књигу рођених
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.3.2. Примјена закона који регулишу поступање у случају насиља над и међу дјецом				
Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
3.3.2.1	Едукација о важности и примјени Протокола о поступању у случају насиља, злостављања или занемаривања дјете	Одјељење за друштвене дјелатности, Омбудсмен, школе и друге институције и НВО	Од 2016. Континуирано	- интервенција - извјештаји о интервенцијама
	Два пута годишње сви актери, задужени за примјену Закона о заштити од насиља у породици анализирају ситуацију са циљем унапређења примјене постојећег Закона	Полиција, Центар за социјални рад, Основни суд Тужилаштво, Дом здравља образовне институције, НВО	Континуирано од 2017.	- број анализа - број приједлога за унапређење - проценат смањења насиља у породици
3.3.2.2	Примјена Протокола о вршњачком насиљу	Одјељење за друштвене дјелатности, Омбудсман, школе и НВО, Министарство породице, омладине и спорта РС, Министарство просвјете и културе РС, Обудсман за дјецу РС	Од 2016. Континуирано	- број интервенција - извјештаји о интервенцијама

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.3.3.: Нулта стопа толеранције на насиље над и међу дјецом				
Рб. Акт.	Активности	Носилац	Рок	Индикатори
3.3.3.1	Заговарање нулте стопе толеранције за физичко кажњавање дјече	Одјељење за друштвене дјелатности, НВО	од 2016. Континуирано	- број јавних иступа у току године - број кампања на годишњем нивоу
3.3.3.2	Заговарање нулте стопе толеранције за насиље међу дјецом (вршњачко насиље)	Одјељење за друштвене дјелатности, НВО	од 2016. Континуирано	- број јавних иступа у току године - број кампања на годишњем нивоу
3.3.3.3	Заговарање нулте стопе толеранције за све видове дискриминације дјече	Одјељење за друштвене дјелатности, НВО	од 2016. Континуирано	- број јавних иступа у току године - број кампања на годишњем нивоу
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.3.4.: Правовремено откривање насиља над дјецом				
Рб. Акт.	Активности	Носилац	Рок	Индикатори
3.3.4.1	Едуковање медицинског особља о томе како препознати и пријавити различите облике насиља над дјецом	ЈУ „Дом здравља“, НВО	од 2016. Континуирано	- број едукација на годишњем нивоу - број едукованих професионалаца годишње
3.3.4.2	Едуковање просвјетних радника о томе како препознати и пријавити различите облике насиља над дјецом	Одјељење за друштвене дјелатности, НВО, школе, вртићи	од 2016. Континуирано	- број едукација на годишњем нивоу - број едукованих професионалаца годишње
3.3.4.3	Подршка раду сигурног телефона на који дјеча могу пријавити све облике насиља	Одјељење за друштвене дјелатности, НВО	од 2016. Континуирано	- износ средстава на годишњем нивоу - број позива/пријава
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3.3.5. Подршка сервисима за заштиту дјече од насиља				
Рб. Акт.	Активности	Носилац	Рок	Индикатори
3.3.5.1	Подршка раду сигурне куће	Одјељење за друштвене дјелатности	од 2016. Континуирано	- број дјече смјештене у сигурну кућу - износ издвојених средстава
3.3.5.2	Доследно склањање дјече која просе са улице и подршка раду Прихватилишта за дјецу	Одјељење за друштвене дјелатности, Центар јавне безбједности и НВО, Центар за социјални рад	континуирано	Број дјече са улице смјештене у прихватилиште, Број интервенција полиције
3.3.5.3	Подићи квалитет и доступност психо-социјалне подршке и рехабилитације дјече жртава насиља	Одјељење за друштвене дјелатности, Центар за социјални рад, Центар за ментално здравље, НВО	2016/2017	Број дјече која користе услуге

IV ЗДРАВЉЕ ДЈЕЦЕ

Тренутно стање

Надлежности Града у области здравствене заштите становништва су да:

- прати здравствено стање становништва и епидемиолошке ситуације на подручју Града и предузима мјере за њихово унапређење;
- утврђује планове и обезбјеђује услове за спровођење општих и превентивних мјера у циљу сузбијања и спречавања заразних болести;
- прати рад здравствених установа на примарном нивоу здравствене заштите,
- предлаже мрежу амбуланти породичне медицине,
- финансира и суфинансира изградњу и опремање здравствених установа, те обезбјеђује средстава за континуирано одржавање објеката и опреме, обнављање и набавку нове опреме за здравствену установу чији је оснивач;

- обезбјеђује средстава за суфинансирање програма и пројеката здравствене заштите од интереса за локалну самоуправу,

- отклања здравствене последице проузроковане елементарним и другим непогодама и ванредним приликама;

- спроводи специфичне активности на заштити и очувању животне средине,

- обезбјеђује средстава за здравствено осигурање социјално угрожених лица у складу са посебним законом;

- обезбјеђује услове за мултисекторску сарадњу.

Скупштина града Бања Лука је оснивач ЈЗУ ”Дом здравља” у Бањој Луци, Установе која континуирано обезбјеђује примарну здравствену заштиту за подручје Града Бања Лука.

Основни облик организовања примарне здравствене заштите су амбуланте породичне медицине. Поред тога „Дом здравља“ организује и пружа специјалистичко-консултативне услуге из области педијатрије, гинекологије и других грана медицине, обезбјеђује дјечију, превентивну

и општу стоматологију са ортопедијом вилица, заштиту и унапређење менталног здравља у заједници, амбулантни облик физикалне рехабилитације и друго.

Установа обезбјеђује доступност здравствених услуга становништву Града Бања Лука у 22 објекта амбуланти породичне медицине у урбаном дијелу града и у 13 објекта у руралном дијелу, а Служба за стоматолошку здравствену заштиту пружа услуге дјечјој популацији у објекту Поликлинике и у просторима 7 основних школа.

Кроз услуге својих организационих јединица „Дом здравља“ у Бањој Луци организује и пружа разне специјалистичко-консултативне услуге и проводи превентивне програме с циљем унапређења здравља дјете: Служба породичне медицине, Служба специјалистичко-консултативних амбуланти са дијагностикама, Амбуланте за специјалистичке консултације из педијатрије.

Приступ све дјете свим медицинским услугама

Сва дјета узраста од 0 до 15 година имају бесплатну комплетну здравствену заштиту. Код пружања услуга у пуној мјери уважава се достојанство и право сваког дјетета. Прегледи болесне дјете од 0 до 6 година се обављају директним доласком код педијатра без упутнице породичног доктора и без претходне најаве у ЈЗУ „Дом здравља“ Бања Лука или у приватној амбуланти која је склопила Уговор са ФЗО. Родитељи сами бирају педијатра код кога желе да евидентирају своје дијете, што мора да буде верификовано од стране ФЗО, а у педијатријским амбулантама проводе се дијагностичке и терапијске процедуре. Дјети и омладини од навршене шесте до навршене 18 година здравствене услуге се пружају у Служби породичне медицине. Дјета старија од шест година долазе на консултативне прегледе са упутницом издатом од стране породичног доктора. У Бањој Луци ради неколико приватних педијатријских амбуланти као и специјалистичких амбуланти разних грана медицине.

Превентивни програм

Превентивни прегледи дјете од 0 до 6 година су прегледи здраве дјете а прати се раст и развој кроз систематске прегледе. У првој години обавља се најмање пет систематских прегледа при чему се прати раст и развој дјетета, психомоторни развој, дају савјети о исхрани и њези дјетета, и прати се спровођење имунизације. Ови прегледи се обављају у Савјетовалишту за здраву дјетцу или код изабраног педијатра. Дјета код које се уоче одступања у психомоторном развоју се упућују на додатну дијагностику у УКЦ, на физикални третман и по потреби мултидисциплинарни третман логопеда и психолога у Завод за медицинску рехабилитацију "Др Мирослав Зотовић" и ЦЗМЗ Дома здравља у Бањој Луци. Систематски преглед дјете од друге до шесте године обавља изабрани педијатар након навршене друге, треће и четврте године старости дјетета.

Систематска имунизација дјете и омладине се проводи у Центру за вакцинације према условима који су дефинисани Правилником о имунизацији и хемофилактици против заразних болести, Програмом имунизације и хемофилактике у Републици Српској и Процедуром Провођења програма имунизације (ПР- 01-17). Обавезна имунизација се проводи према Календару вакцинације, континуирано током цијеле године све док се не имунизује свако дијете које подлијеже имунизацији, осим за лица код којих постоји трајна контраиндикација. У случају да доктор који врши преглед пред имунизацију посумња на трајну контраиндикацију обраћа се за мишљење Експертској комисији. Систематска имунизација започиње у здравственој установи гдје је дијете рођено, а након мјесец дана са подацима на отпусној листи, имунизација се наставља у центру за вакцинације. Након сваке примљене вакцине на задњој страни здравствене књижице уписује се термин поновне вакцинације, уз истовремено усмено

обавјештење родитеља. Особље Центра за вакцинацију два пута годишње врши ревизију картотеке те позива родитељете дјете која се нису одазвали на препоручени термин вакцинације. Обавјештење о вакцинацији у шестој години родитељи добију у писаној форми на позиву за упис у школу. Даља вакцинација дјете се наставља у школама, а у случају да се не вакцинишу, дјета се позивају у Центар за вакцинације.

Служба породичне медицине

Идентификовани здравствени проблеми дјете животне доби од 6 до 18 година, регистроване у тимовима породичне медицине, на подручју Града Бања Лука су следећи: проблеми локомоторног система, поремећај исхране, проблеми вида, ризична понашања (алкохолизам, пушење, наркоманија, проституција, сексуално злостављање / педофилија, вршњачко насиље, насиље у породици).

У циљу смањења и/или отклањања здравствених проблема, фактора ризика и ризичног понашања континуирано током календарске године врши се преглед и савјетовање у амбуланти породичне медицине, предавања у основним и средњим школама и то:

- Кроз систематски преглед (при упису дјете у школу, потом сваке друге године) ради се на раном препознавању и откривању назначених и других проблема

- Информисањем родитеља и дефинисане популације о назначеним проблемима и едуковање о примјени мјера и активности које они индивидуално требају провести да би смањили ефекте лошег животног стила

- Провођење одговарајућег третмана за уочене здравствене проблеме од стране породичног доктора и укључивање у третман специјалиста-консултаната из одређене области, те здравствених сарадника

- Укључивање шире друштвене заједнице путем медија, владиних и невладиних организација, на промовисању здравствених стилова живљења као општим мјерама превенције наведених здравствених проблемаи елиминисању ризичног понашања.

Амбуланте за специјалистичке консултације из гинекологије.

Служба за специјалистичке консултације има гинеколошку столицу - са хидрауликом, у сврху обављања гинеколошких прегледа лица са инвалидитетом. У двије амбуланте за специјалистичке консултације из гинекологије, ученици, студенти те малољетна лица која немају осигурање, могу бити прегледани, добити терапију, савјет-консултацију о одређеном гинеколошком проблему.

У склопу побољшања репродуктивног здравља младих (женске популације од 10-18 година) кроз развој и организовано праћење програма за промоцију здравља младих и надзор здравственог стања младих у сврху превенције полно преносивих болести и ХИВ/АИДС-а, неопходно је реализовати понуђене програме за ту област.

У области менталног здравља Центар за ментално здравље Бања Лука -Тим за дјетцу и омладину планира активности и врши:

- промоцију менталног здравља дјете и омладине, те ради на промјени ставова околине и смањењу стигматизације дјете и младих са поремећајима у менталном здрављу;

- континуирано организује превентивне активности за основношколску и средњошколску омладину руралног и урбаног подручја града Бања Лука (Модел рада: интерактивне радионице, едукативни програми за родитеље и просвјетне раднике - на одређену тему предавање је од стране психијатра из области дјечије психијатрије или дипломираног психолога);

- свакодневно се врши тријажа, психодијагностика и терапија, као и третман сензорне интеграције;

- врши се психодијагностика психопатолошких феномена код дјеце и младих те пружање психотерапијских услуга на превазилажењу психопатолошких феномена код дјеце и младих систематском породичном терапијом, савјетовањем и групним третманом;

- у оквиру Тима за дјецу и омладину при ЦЗМЗ ове године ће почети са радом Центар за рани развој и рехабилитацију;

- развијају интерсекторску сарадњу од значаја за развој здравствене и социјалне заштите дјеце и младих (са осталим здравственим установама, са установама социјалне заштите, са установама за предшколско и школско образовање), те мултисекторску сарадњу у локалној заједници;

- Према се доста ради на промоцији и превенцији у области менталног здравља у граду Бањој Луци, то је још увијек недовољно због малог броја кадра (један специјалиста из области дјечије психијатрије).

Служба за стоматолошку здравствену заштиту

Повећана урбанизација и друге демографске и социоекономске промјене у свијету имају снажан утицај на промјене животних навика, посебно у исхрани, које резултирају порастом преваленце оралних обољења. Служба за стоматолошку здравствену заштиту обавља мјере масовне профилаксе на слиједећи начин:

- Програмира превентивне стоматолошке здравствене заштите обухваћена су сва дјеца узраста од 4 до 6 година која иду у вртиће (јавне и приватне), гдје се обавља редовна флуоризација зуба уз интензивни здравствено васпитни рад.

- Дјеца која похађају 1., 2. и 3. разред основне школе (обухваћене су све школе на подручју града Бањалука)

- Обављају се редовно систематски прегледи сљедећих старосних група: 6, 8, 10 и 12 година.

Активности у склопу промоције оралног здравља су: скрининг и утврђивање индивидуалног ризика, здравствено васпитање и развој нових вјештина и способности везаних

за здраве навике, социјални маркетинг и здравствено просвећивање, активности у заједници. Посредници за спровођење оваквих активности могу да буду различите службе у држави, општини, здравствене службе, предузећа, медији, агенције, невладин сектор итд.

Специјалисти дјечије и превентивне стоматологије су обучени за рад са дјецом са посебним потребама и дјеци са којом се може остварити сарадња пружају се све услуге, а дјеца са посебним потребама која не сарађују се упућују у ЈЗУ Завод за стоматологију РС који једини има уговор за рад у општој анестезији на Клиници за максиларно-лицну хирургију УКЦ Бањалука. Пружање услуга у Служби за стоматолошку здравствену заштиту би се могло унаприједити уколико би се инвестирало у набавку опреме и додатну обуку кадра за рад у краткотрајној инхалационој анестезији која је метода избора за краткотрајне интервенције, како за здраву дјецу која не сарађују, тако и за дјецу са посебним потребама.

Република Српска нема националну стратегију оралног здравља у којој би били тачно дефинисани национални циљеви, а везани за побољшање здравља уста и зуба, а Комора доктора стоматологије РС у оквиру своје организације нема секцију за дјечију и превентивну стоматологију. Неопходно је радити на изради стратешког плана у вези побољшања спровођења превенције болести уста и зуба и на развијању свијести о важности оралне хигијене као предуслова за орално здравље појединца и његов утицај на опште здравље.

Потребно је побољшати мултисекторску сарадњу и повећати број здравствено промотивних акција на унапређењу оралног здравља како би дјеца у раном дјетињству стекла добре навике правилне исхране и оралне хигијене, те се редуцирала појава каријеса, смањено број извађених и пломбираних зуба.

Циљеви и активности

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4.1.: Превенција

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.1.1.: Едукација дјеце о здрављу и здравим стилевима живота				
Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
4.1.1.1	Едукација о заштити менталног здравља	Здравствене установе, НВО, школе,	од 2016. Континуирано	- број одржаних едукација у току године - број едуковане дјеце
4.1.1.2	Едуцирати адолесценте из области репродуктивног здравља, полно преносивих болести и њихов утицај на развој рака грлића материце	Град, НВО, школе, здравствене установе	од 2016. Континуирано	- број одржаних едукација у току године - број едуковане дјеце
4.1.1.3	Едукација о одржавању здравља зуба	Здравствене установе, НВО, школе,	од 2016. Континуирано	- број одржаних едукација у току године - број едуковане дјеце
4.1.1.4	Едукација о штетности дрога, алкохола, цигарета	Здравствене установе, НВО, школе, медији	од 2016. Континуирано	- број одржаних едукација у току године - број едуковане дјеце
4.1.1.5	Едукација о здравој прехрани и навикама у исхрани	Здравствене установе, НВО, школе, медији	од 2016. Континуирано	- број одржаних едукација у току године - број едуковане дјеце
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.1.2. Превентивни прегледи				
Рб. Акт.	Активности	Носилац	Рок	Индикатори
4.1.2.1	Годишњи систематски прегледи за сву дјецу у предшколским и школским установама	Дом здравља	од 2016. Континуирано	- број дјеце обухваћених систематским прегледом у току године

4.1.2.2	Годишњи систематски прегледи здравља зуба за сву дјецу у предшколским и школским установама	Дом здравља	од 2016. Континуирано	- број дјеце обухваћених систематским прегледом у току године
4.1.2.3	Рана идентификација поремећаја развоја говора	Дом здравља Центар за предшколско Центри за рану детекцију	од 2016. Континуирано	- број дјеце обухваћених систематским прегледом у току године
4.1.2.4	Рана идентификација поремећаја у исхрани и дијабетеса типа 1	Дом здравља	од 2016. Континуирано	- број дјеце обухваћених систематским прегледом у току године
	Повећати обухват женске популације прегледом-скринингом на карцином грлића материце.	Дом здравља	од 2016. Континуирано	- број дјеце обухваћених систематским прегледом у току године
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.1.3. Појачане контроле инспекцијских служби у заштити здравља дјеце				
4.1.3.1	Појачане контроле да ли угоститељски објекти поштују закон о забрани пушења на јавним мјестима	Одјељење за инспекцијске послове, Одјељење комуналне полиције и МУП	од 2016. Континуирано	- број обављених контрола у току године - број изречених мјера
4.1.3.2	Појачане контроле забране точења алкохола малолетним лицима	Одјељење за инспекцијске послове Одјељење комуналне полиције и МУП,	од 2016. Континуирано	- број обављених контрола у току године
4.1.3.3	Појачане контроле забране продаје алкохола и цигарета малолетним лицима	Одјељење за инспекцијске послове Одјељење комуналне полиције и МУП,	од 2016. Континуирано	- број изречених мјера
4.1.3.4	Појачане контроле рада кладионица	Министарство финансија РС-инспектори Републичке управе за игре на срећу	од 2016. Континуирано	- број обављених контрола у току године

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 4.2.: Доступност медицинских услуга

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.2.1.: Доступност гинеколошких услуга				
Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
4.2.1.1	Гинеколошке услуге за малолетне дјевојчице у простору који је одвојен од простора за одрасле и прилагођен њима	Здравствене установе	континуирано	- број женске омладине/дјевојчица којима је пружена услуга
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 4.2.2. Доступност стоматолошких услуга				
Рб. Акт.	Активности	Носилац	Рок	Индикатори
4.2.2.1	Стоматолошке услуге за дјецу са сметњама у развоју	здравствене установе	од 2016. Континуирано	- број дјеце којима је пружена услуга
4.2.2.2	Стоматолошке услуге за дјецу из социјално-угрожених породица	Здравствене установе, Центар за социјални рад и НВО	од 2016. Континуирано	- број дјеце обухваћених систематским прегледом

V ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ ДЈЕЦЕ**Предшколско васпитање и образовање****Тренутно стање**

Предшколско образовање одвија се у Јавној установи „Центар за предшколско васпитање и образовање“ чији је

Град Бањалука оснивач. Установа у свом саставу има 22 вртића у којима је смјештено око 2.100 дјеце, узраста од једне до шест година. Такође, у саставу поменутог броја вртића налази се и вртић „Марија Мажар“ који је специјално опремљен и намијењен за дјецу са сметњама у развоју. Дјеца су углавном распоређена у јасличке и вртичке групе. У граду такође ради 24 приватних вртића који пружају услуге за око 1000 дјеце. Сви вртићи у јавном и

приватном сектору, раде у складу са Програмом за предшколско васпитање и образовање који доноси Министарство просвјете и културе. Ови објекти не задовољавају потребе родитеља за смјештај дјеце у предшколске установе. У Центру за предшколско васпитање и образовање постоји око 1500 дјеце која чекају на упис у ову установу. У години прије поласка у школу, обухваћено

је још око 700 дјеце у предшколским и основношколским установама.

Град ће у наредном планском периоду радити на повећању обухвата дјеце предшколским васпитањем и образовањем, првенствено користећи већ постојеће ресурсе које имају приватни вртићи и школе у којима се смањило број ученика.

Циљеви и активности

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 5.1.: Повећати обухват дјеце предшколским васпитањем и образовањем за 2% сваке године

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.1.: Рад на успостављању модела јавно-приватног партнерства са приватним вртићима				
Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
5.1.1.1	Јавни позив приватним предшколским установама	Град	од 2017. Континуирано	- планирана средства за суфинансирање на годишњем нивоу
5.1.1.2	Потписивање јавно- приватног уговора са заинтересованим приватним вртићима	Одјељење за друштвене дјелатности и, приватни вртићи	од 2017. Континуирано	- број уговора са приватним вртићима - број дјеце у вртићима
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.1.2.: Отворити предшколска одјељења при школама које имају слободне капацитете до којих је дошло због смањења броја ученика.				
5.1.2.1	Снимити ситуацију у школама да би се утврдили расположиви просторни ресурси и колико су у складу са интересовањима и потребама родитеља	Одјељење за друштвене дјелатности и Министарство просвјете	2016.	- израђена и усвојена анализа стања и потреба
5.1.2.2	Отварање предшколских одјељења при школама које за то имају капацитета	Одјељење за друштвене дјелатности и Министарство просвјете, школе	од 2017. Континуирано	- број отворених предшколских одјељења при школама - број обухваћене дјеце

Основно образовање

Тренутно стање

Основно образовање се одвија у 30 централних и 26 подручних школа, од којих су два Центра: „Заштити ме“ и Центар за образовање и рехабилитацију слушања и говора. У школској 2015/2016. години у основним школама се школују 15.938 ученика од првог до деветог разреда, и успјешно ради и прва приватна школа у области основног образовања. То је Прва балетска школа, коју похађа укупно 47 ученика.

Данас Музичка школа „Владо Милошевић“ се може похвалити са више од 700 ученика који похађају нижу школу на различитим одсецима (клавир, гудачки инструменти, дувачки инструменти, гитара, хармоника) и више од стотину ученика средње музичке школе на два образовна профила.

Надлежности Града у области основног образовања су у домену издавања средстава за материјално-техничке трошкове, те финансирања општинских и регионалних такмичења, малих олимпијских игара, продужени боравак, реконструкција и санација школских објеката и др.

Циљеви и активности

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 5.2.: Потпуни обухват дјеце основним образовањем

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.2.1: Изградња нових објеката школе у Ади и Пријечанима				
Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
5.2.1.1	Заговарање код надлежних министарстава за отварање школа у насељима Ада и Пријечани	Одјељење за друштвене дјелатности	2020.	- изграђена школа
5.2.1.2	Аплицирање за донаторска средства	Одјељење за друштвене дјелатности, Министарство просвјете	2017-2020.	- број апликација - износ остварених средстава
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.2.2.: Све школе имају питку воду и хигијенске санитарije				
5.2.2.1	Снимити стање у свим основним школама	Одјељење за друштвене дјелатности	2016.	- урађена и усвојена анализа стања и потреба
5.2.2.2	Ријешити питање питке воде у свим школама које имају проблем	Одјељење за друштвене дјелатности	2018.	- број школа у којим је ријешен проблем питке воде

5.2.2.3	Санитарије у свим школама задовољавају хигијенско-санитарне стандарде	Одјељење за друштвене дјелатности	2018.	- број школа са санираним санитарима
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.2.3.: Отворити продужени боравак у свим школама гдје постоји потреба.				
5.2.3.1	Заговарати код школа и надлежног министарства отварање продуженог борава у свим школама које имају услове за то	Одјељење за друштвене дјелатности, школе и родитељи	од 2016. Континуирано	- већина дјеце прве тријаде у продуженом боравку - број обухваћене дјеце
Специфични циљ 5.2.4. : Организација едукативних активности на отвореном/ у природи и слично				
5.2.4.1.	Заговарати код надлежног министарства отварање школа у природи користећи сеоске основне школе које нису у функцији	Одјељење за друштвене дјелатности, школе и НВО	2018.	- број школа у природи - број укључене дјеце
Специфични циљ 5.2.5. Осигурати бесплатне уџбенике				
5.2.5.1.	Заговарати код школа да се организују сервиси за прикупљање кориштених уџбеника	Одјељење за друштвене дјелатности, школе и НВО	од 2016. Континуирано	- број школа у којима је прорадио овакав сервис
Специфични циљ 5.2.6. Бољи услови за школовање дјеце са сметњама у развоју				
5.2.6.1.	Заговарати услуге и сервисе за дјецу са сметњама у развоју	Град, ресорна министарства, НВО	од 2016. Континуирано	- број сервиса и услуга за дјецу са сметњама у развоју
5.2.6.2	Анализа инфраструктуре у ОШ која је прилагођена дјечи са инвалидитетом	Град, НВО	2016.	- урађена и усвојена анализа стања и потреба
5.2.6.2.	Осигурати приступ у свим основним школама за дјецу са инвалидитетом	Град, ресорна министарства, школе	2018.	- број школа без баријера
Специфични циљ 5.2.7 . Простор за физичко васпитање у свим школама				
5.2.7.1	Анализа инфраструктуре за извођење физичког васпитања, са посебним освртом на приградске и сеоске средине	Одјељење за друштвене дјелатности, НВ О	2016.	- израђена и усвојена анализа
5.2.7.2	Изградња фискултурних сала у приградским и сеоским срединама	Град и Министарство просвјете	од 2017. Континуирано	- број изграђених фискултурних сала

Средње образовање**Тренутно стање**

На подручју града средње образовање, како опште тако и стручно, се одвија у 17 средњих школа, и то у 13 јавних и 4 приватне. У школској 2015/2016. години школује се укупно 10.091 средњошколаца. Међу њима је око 2.500

ученика, који су са других општина, а школују се у средњим школама града Бања Лука.

Град Бања Лука стипендира ученике средњих школа, по три основа: према социјалном статусу, за успјех у школи и за дефицитарна занимања. У области средњег образовања, град Бањалука има надлежности у домену материјалног трошкова, стипендирања средњошколаца, те финансирања општинских и регионалних такмичења.

Циљеви и активности**СТРАТЕШКИ ЦИЉ 5.3.: Боља опремљеност средњих школа**

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.3.1: Опремити кабинете средњих школа				
Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
5.3.1.1	Анализа стања и потреба	Одјељење за друштвене дјелатности и школе	2016.	- израђена и усвојена анализа
5.3.1.2	Опремање кабинета	Одјељење за друштвене дјелатности и Министарство просвјете	од 2016. Континуирано	- број опремљених кабинета
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.3.2.: Дворишне просторе ставити у функцију за спортске активности ученика				
Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
5.3.2.1	Прилагођавање дворишних простора школа за спортске активности	Одјељење за друштвене дјелатности, Приватна предузећа, школе	од 2016. Континуирано	- број уређених простора

5.3.2.2.	Наћи рјешење за обезбјеђење средстава за превоз ученика са сметњама у развоју до школе	Град	од 2016. Континуирано	-Број ученика који користе ово право
СТРАТЕШКИ ЦИЉ 5.4.: Инклузија				
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.4.1: Омогућити приступ дјечи са сметњама у развоју у средње школе				
Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
5.4.1.1	Анализа инфраструктуре у СШ која је прилагођена дјечи инвалидима	Одјељење за друштвене дјелатности, НВО	2016.	- урађена и усвојена анализа стања и потреба
5.4.1.2	Рушење баријера које отежавају приступ ученика	Одјељење за инспекцијске послове	од 2017. континуирано	- све средње школе прилагођене дјечи са сметњама у развоју

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 5.5.: Помоћ дјечи из социјално угрожених породица				
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.5.1 Осигурати бесплатне уџбенике				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
5.5.1.1	Заговарати код школа да се организују сервиси за прикупљање коришћених уџбеника	Одјељење за друштвене дјелатности, школе	од 2016. континуирано	- број школа које су отвориле ове сервисе

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 5.6.: Стипендирање ученика				
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.6.1: Стипендирати ученике из социјално угрожених породица				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
5.6.1.1	Повећати износ стипендија ученике из социјално угрожених породица	Одјељење за друштвене дјелатности	од 2016. континуирано	- износ стипендије - износ средстава на годишњем нивоу
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.6.2 Стипендирати ученике који постижу одличне резултате				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
5.6.2.1.	Повећати износ стипендија за ученике који постижу одличне резултате	Одјељење за друштвене дјелатности и школе	од 2016. континуирано	- износ стипендије - износ средстава на годишњем нивоу
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 5.6.3: Стипендирати ученике који се школују за дефицитарна занимања				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
5.6.3.1	Задржати исти ниво стипендија за ученике који се школују за дефицитарна занимања	Одјељење за друштвене дјелатности	од 2016. континуирано	- износ стипендије - износ средстава на годишњем нивоу

VI СОЦИЈАЛНА БРИГА ЗА ДЈЕЦУ

Тренутно стање

Услуге социјалне заштите становницима Бање Луке пружа Јавна установа "Центар за социјални рад", чији је оснивач Скупштина Града и на коју је Град пренио јавно овлашћење за обављање ових услуга. У ЈУ „Центар за социјални рад“ је запослено 48 радника (35 социјалних радника, 5 правника, 5 психолога, 2 социјална педагога и 1 педагог).

Социјална брига за дјецу у Центру за социјални рад се обезбјеђује кроз регулисање права, примјену мјера и пружање услуга из области социјалне, породичне и дјечије заштите, а поступајући у складу са Законом о социјалној заштити, Породичним законом, Законом о дјечијој заштити, Законом о заштити од насиља у породици, Законом о заштити и поступању са дјецом и малолетницима у кривичном поступку, као и бројним правилницима и одлукама који су произашли из законских регулатива. Савјетодавни, психо-социјални рад са дјецом првенствено је базиран на заштити права и интереса млт. дјече, максимално користећи професионална знања, сарадњу са другим институцијама, НВО, те примјењујући савремене методе у циљу унапређења квалитета услуге за наше кориснике. Стручни рад са дјецом подјељен је по пословима рада са дјецом са друштвено неприхватљивим понашањем, са дјецом са сметњама у развоју, са дјецом угроженим

породичним приликама, са дјецом из области дјечије заштите.

Послови за рад са дјецом са друштвено-неприхватљивим понашањем обухватају услуге стручног рада, односно достављање социо-анамнестичких података другим установама, институцијама и органима, те на њихово тражење достављамо извјештаје стручних радника са мишљењем и приједлогом даљњих мјера, активности које се односе на провођење васпитних препорука и васпитних мјера. Малолетни починиоци кривичних дјела и прекршаја су главни фокус дјеловања, те се у Дневном центру за малолетнике кроз стручни рад проводи дио васпитних мјера и препорука. Сви стручни радници Центра су прошли програм обуке Министарства правде Републике Српске, те Дневни центар представља један од капацитета који Центар посједује. Услугу Дневног центра за малолетнике годишње користи око 20-30 малолетника.

У оквиру послова за дјецу угрожену породичним приликама први контакт са дјецом најчешће се одвија на пословима занемаривања и злостављања, у оквиру којих се, у честим савјетодавним разговорима са родитељима који пропуштају дужну бригу о дјечи, ради на побољшању и развоју вршења родитељских права и дужности. Уколико такав рад не даје задовољавајуће резултате, поштујући принцип намјаног посезања, доноси се рјешење о мјери појачаног надзора, у којем се родитељима прописују тачне инструкције које подразумевају адекватно родитељство и указују на дотадашње пропусте у истом, а ако ни након тога

не дође до побољшања, врло често, тимски се доноси одлука да се ради смјештај дјетета у Установу социјалне заштите или хранитељску породицу.

У току протекле године примјетан је пораст анонимних пријава занемаривања што додатно компликује проблематику ових послова. У току прошле године евидентирано је да је код 204. породице рађено са злостављаном и занемареном дјецом.

Дјеца са сметњама у развоју у систему социјалне заштите остварују права и услуге у складу са Законом о социјалној заштити, правилницима и одлукама Скупштине града. На основу резултата процјене корисници се упућују у дневне боравке, помоћ у кући, збрињавање у хранитељској породици или установи социјалне заштите. Дјеца са сметњама у развоју остварују право на додатак за помоћ и његу другог лица, право на подршку у изједначавању дјецe и омладине са сметњама у развоју, право на смјештај у установу, збрињавање у хранитељску породицу, право на увећан дјечији додаток, право на рад са једном половином пуног радног времена за једног родитеља, те проширена права према Одлукама Скупштине града. Познато је да многе породице додатно осиромашују јер рођење болесног дјетета, захтјева велике трошкове за лијечење, набавку помагала и слично. Често се дешава да због превеликих обавеза око дјетета мајке напуштају посао што додатно отежава социјални ситуацију. Са 31.12.2015. године у Бањалуци има 417 дјеце са сметњама у развоју, од чега 206 дјевојчица и 211 дјечака. Центар за социјални рад Бања Лука сарађује са образовним, здравственим и социјалним установама. Значајна улога Центра се односи на подршку при укључивању дјецe са сметњама у развоју у један од могућих облика образовања, а према индивидуалном плану подршке. У Бањалуци тренутно имамо 36 дјеце која због тежине сметњи нису укључена у образовни систем без обзира што је основношколско образовање дјецe законска обавеза.

Уз сарадњу са родитељима дјеца са сметњама се укључују у школовање у:

- специјалним школама/установама, гдје су смјештена дјеца са менталним, тјелесним и сензорним оштећењима (слијепа, слабовида, слушно оштећена, са поремећајима у гласу, говору и језику). У Бањалуци овакве школе похађа 81 дијете. У установама социјалног типа смјештена су дјеца са тешких интелектуалних сметњама, број дјеце са оваквим сметњама која су смјештена је 4.

- посебним-специјалним одјељењима у редовним школама- предност дјеце која похађају редовне школе је у томе што су свакодневно укључени у активности са осталом дјецом, имају могућност да се друже са њима, да учествују у школским манифестацијама и сл.

- редовним школама (инклузивни приступ)- у Бањалуци је 293 дјеце са сметњама укључено у редовне школе (инклузивни приступ). Након утврђеног приједлога индивидуалног плана подршке за лица са сметњама у развоју дјеца настављају пратити план и програм за редовну наставу, план и програм за редовну наставу уз индивидуално прилагођавање, садржај поступка и методе рада су посебно прилагођене програмима за ученике са интелектуалним сметњама, за слијепе и слабовиде, ученике са оштећењем слуха, за ученике са аутизмом.

На пословима дјечије заштите регулишу се права по Закону о дјечијој заштити и то право на накнаду плате за вријеме породичног одсуства, право на дјечији додаток, матерински додаток као и опрему за новорођенчад. У 2015. години 2817 дјеце је остварило право на додатак за дјецу.

Недостајући капацитети везани за социјалну бригу за дјецу: Од почетка примјене Закона о заштити и поступању са дјецом и малолетницима у кривичном поступку, а и раније, постоје значајне празнине у имплементацији Закона по питању дјеце са друштвено-неприхватљивим понашањем, које битно отежавају рад са дјецом у сукобу са законом, а односе се на непостојање: прихватишта, дисциплинског центра, васпитне установе. Циљ је задржати и унаприједити постојеће услуге, те развијати нове у складу са правним прописима, те да се осигурају претпоставке за cjеловиту примјену закона.

Родитељи дјеце са тешким инвалидитетом - статус његоваатеља- најчешћи проблем са којим се сусрећу породице са дјецом са тешким инвалидитетима је чињеница да те породице најчешће долазе у стање социјалне потребе из разлога што родитељи нису у могућности да раде и привређују због бриге за дијете. Уколико родитељи нису у стању да се брину о својој дјечи или их напусте локална заједница издваја значајна средства за смјештај у установе социјалне заштите или хранитељске породице. Због наведених околности сматрамо да је оправдано да се у нашој локалној заједници отвори ова проблематика и регулише на нивоу локалне заједнице, за сада као проширено право из области социјалне заштите.

На евиденцији Центра за социјални рад Бањалука тренутно је 104 дјеце без адекватног родитељског старања, од којих је 17 подобно за усвојење. У Бањалуци је 83 дјеце збринуте у 31 хранитељску породицу.

У оквиру Центра за социјални рад ради Центар за малолетнике са друштвено негативним понашањем. Поред овог, у сарадњи са УГ „Нова генерација“ развијено је неколико значајних услуга и сервиса за дјецу Бањалуке. То су Центар за дјецу ометену породичним приликама и Прихватна станица за дјецу затечену у просјачењу и скитњи.

Циљеви и активности

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 6.1.: Смањење сиромаштва у којем одрастају дјеца

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 6.1.1.: Финансијска подршка сиромашним породицама				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
6.1.1.1	Обезбједити проширене услуге социјалне помоћи за социјално најугроженије породице са дјецом	Центар за социјални рад	од 2017. континуирано	- износ средстава за проширене услуге - број корисника - разлика у односу на претходну годину
6.1.1.2	Бесплатан превоз до школе за ученике чије породице су корисници права на новчану помоћ	Одјељење за друштвене дјелатности и Министарство просвјете	од 2016. континуирано	- број корисника

6.1.1.3	Осигурати средства за мјесечне карте за дјецу, потенцијалне кориснике Дневног центра, а који су из социјално угрожених породица.	Одјељење за друштвене дјелатности и Центар за социјални рад	од 2017. континуирано	- број корисника
6.1.1.4	Осигурати одлазак на екскурзију дјечи чији родитељи примају социјалну помоћ	Одјељење за друштвене дјелатности и школе	од 2016. континуирано	- број корисника - износ средстава
6.1.1.5	Обезбједити бесплатну опрему за физичко васпитање за дјецу из социјално угрожених категорија	Одјељење за друштвене дјелатности и школе	од 2016. континуирано	- број корисника - износ средстава
6.1.1.6	Обезбједити бесплатне уџбенике за ученике из социјално угрожених породица.	Одјељење за друштвене дјелатности и школе	од 2017. континуирано	- број ученика који су остварили ово право.
6.1.1.7.	И даље подржавати бесплатан вртић за дјецу из социјално угрожених породица.	Одјељење за друштвене дјелатности и Центар за социјални рад	од 2016. континуирано	- број корисника - износ средстава

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 6.2: Доступност услуга и сервиса дјечи са сметњама у развоју**Специфични циљ 6.2.2 Подржати услуге и сервисе за дјецу са сметњама у развоју**

Рб. акт.	Активности	Носилац	Рок	Индикатори
6.2.2.1	Подржати постојеће центре и отворити нови центар за дјецу са сметњама у развоју	Одјељење за друштвене дјелатности, Центар за социјални рад, НВО	од 2016. континуирано	- број сервиса и центара који су у функцији - износ средстава на годишњем нивоу
6.2.2.2	Подржати рад удружења која раде са дјецом са сметњама у развоју	Одјељење за друштвене дјелатности, НВО	од 2016. Континуирано	- број подржаних удружења - број подржаних пројеката на годишњем нивоу - износ издвојених средстава на годишњем нивоу - број обухважене дјече
6.2.2.3	Уклонити архитектонске баријере на свим културним и спортским објектима	Град	од 2016. континуирано	- број елиминисаних баријера.

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 6.3: Превенција малољетничког преступништва**Специфични циљ 6.3.1. Успоставити ефикасне механизме превенције малољетничког преступништва**

6.3.2.1	Доследна реализација активности предвиђених Акционим планом превенције малољетничког преступништва и примјена алтернативних мјера у Граду Бањалуци 2015-2017.	Одјељење за друштвене дјелатности, НВО	2016-2017.	- број реализованих активности
6.3.2.2	Израда Акционог плана превенције малољетничког преступништва 2018 – 2022.	Одјељење за друштвене дјелатности, Центар за социјални рад, НВО	2018.	- формирано радно тијело - израђен АП - усвојен АП

VII КУЛТУРА, СПОРТ И СЛОБОДНО ВРИЈЕМЕ ДЈЕЦЕ**Спорт и рекреација****Тренутно стање**

У Бањој Луци активно раде 252 спортске организације, у 40 грана спорта, од чега је 13 спортских организација инвалидних лица. Спортски клубови организовани су у 25 градских гранских савеза. Најмасовнија грана спорта је

фудбал који има 30 спортских организација, затим кошарка 16, карате 13, рукомет 12, шах 11, итд.

Од затворених спортских објеката, свакако најзначајније мјесто заузимају спортске дворане „Борик“ и „Обилићево“, затим Градски олимпијски базен, док од отворених спортских објеката значајно мјесто заузима Градски стадион, затим комплекс тениских терена у парку „Младен Стојановић“ и тениски терени „Борик“, кајак-кану и рафтинг стаза на ријеци Врбас у кањону Тијесно, и спортски полигон Залужани. На подручју града Бањалуке

налази се 28 фискултурних сала основних школа и 11 фискултурних сала средњих школа.

У граду Бањалуци постоји 31 тениски терен од којих је већина са подлогом од црвене шљаке. Фудбалски клубови своје активности које се односе на реализацију тренажног и такмичарског процеса спроводе на 18 фудбалских терена.

На подручју града, постављене су шаховске гарнитуре за шах на отвореном на подручју седам мјесних заједница,

те бетонски столови за стони тенис у парку „Младена Стојановић“, насељу Симе Матавуља и насељу Ђуро Ђаковић. На четири локалитета у Граду која су препозната као мјеста велике фреквенције грађана ради бављења рекреативним активностима, постављене су справе за вјежбање на отвореном.

Циљеви и активности

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 7.1.: Доступност спортских и рекреативних активности дјечи				
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 7.1.1.: Изградња инфраструктуре за спортске и рекреативне активности				
Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
7.1.1.1	Правилником дефинисати стандарде за уређење, опремање, одржавање и надзор над дјечијим игралиштима	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја	2016	- израђен и усвојен правилник
7.1.1.2	Сва дјечија игралишта и игралишта за спортске активности требају бити прописно обезбјеђена (заштитна ограда, материјали који су безбједни за дјецу)	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја	од 2016. континуирано	- број обезбјеђених игралишта
7.1.1.3	Постављање столова за стонитенис у приградским и сеоским срединама	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја, Јавна и приватна предузећа фирме	од 2016. континуирано	- број постављених столова
7.1.1.4	Постављање теретана на отвореном у приградским и сеоским срединама	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја, Јавна и приватна предузећа	од 2016. континуирано	- број постављених теретана на отвореном
7.1.1.5	Уређење зелених површина за игру	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја, Јавна и приватна предузећа	од 2016. континуирано	- број уређених зелених површина за игру
7.1.1.6	Прилагођавање простора за игру и рекреацију дјечи са сметњама у развоју	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја, Јавна и приватна предузећа	од 2016. Континуирано	- број прилагођених површина за игру
7.1.1.7	Санација постојећих игралишта за дјецу	Одјељење за комуналне и стамбене послове и послове саобраћаја, Јавна и приватна предузећа	од 2016. Континуирано	- број санираних игралишта

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 7.1.2.: Финансијска подршка спортских и рекреативних активности				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
7.1.2.1	Суфинансирање малих спортских клубова који раде са дјецом, првенствено у приградским и сеоским срединама	Одјељење за друштвене дјелатности	од 2016. континуирано	- број финансираних клубова - издвојена финансијска средства - број обухваћене дјеце
7.1.2.2	Суфинансирање мање заступљених спортова	Одјељење за друштвене дјелатности	од 2016. континуирано	- број финансираних клубова - издвојена финансијска средства - број обухваћене дјеце
7.1.2.3	Дјеци из сеоских средина, сиромашној дјечи и дјечи са сметњама у развоју омогућити да присуствују спортским догађајима које се организују у Граду	Одјељење за друштвене дјелатности, спортска удружења, НВО	од 2016. континуирано	- број дјеце - број обухваћених спортским манифестација - издвојена средства
7.1.2.4	Дјеци из сеоских средина, сиромашној дјечи и дјечи са сметњама у развоју обезбиједити сезонске улазнице за Аква парк	Одјељење за друштвене дјелатности, Јавна и приватна предузећа	од 2016. континуирано	- број дјеце - издвојена средства
7.1.2.5	Омогућити дјечи из социјално угрожених породица учешће без накнаде у спортским и рекреативним активностима	Одјељење за друштвене дјелатности, спортска удружења	од 2016. континуирано	- број дјеце - издвојена средства
7.1.2.6	Суфинансирање учешћа дјеце на спортским такмичењима	Одјељење за друштвене дјелатности	од 2016. континуирано	- број дјеце - број такмичења - износ средстава

Култура**Тренутно стање**

Града Бања Лука у области културе има надлежност да доприноси развоју културно-умјетничког аматеризма (КУД-а, хорови, оркестри, аматерска позоришта), суфинансира програме и пројекте из свих области културног стваралаштва, као и културне манифестације од значаја за Град.

У области културно - умјетничког аматеризма суфинансирају се активности културно-умјетничких друштава (КУД-а), хорова, оркестара, аматерских позоришта кроз суфинансирање трошкова дјелатности друштва, као што су: режисерски трошкови и ПДВ, наступи, набавка народне ношње, откуп ауторског права за извођење кореографије, учествовање на семинарима...

Данас у Бања Луци у сфери аматеризма активно дјелује 9 КУД-а, са преко 2.250 чланова; 4 пјевачка друштва-хора, 3 тамбурашка оркестра, 2 позоришта и 1завичајно друштво.

Циљеви и активности

Чланови поменутих удружења су различите старосне доби (дјеца, омладина, одрасли), изузев Дјечијег хора Врпчићи који у свом саставу окупља искључиво дјецу (око 130 чланова).

Буџетом града планирају се средства за суфинансирање културно-умјетничког аматеризма.

Град Бања Лука подржава пројекте и програме из области културног стваралаштва путем Јавног позива, од којих се неки односе на дјецу. Институције културе у Бањој Луци, које могу да понуде садржаје интересантне дјеци и младима су: ЈУ „Бански двор - Културни центар", Музеј Републике Српске, Музеј савремене умјетности РС, Народно позориште Републике Српске, Народна и универзитетска библиотека РС, Градско позориште „Јазавац“, Дјечије позориште РС, Архив Републике Српске, Француски културни центар, Руски културни центар, Амерички кутак Бања Лука.

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 7.2.: Већа доступност културних садржаја дјечи

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 7.2.1.: Осигурати приступ културним садржајима за дјецу из руралних средина и маргинализованих група				
Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
7.2.1.1.	Обезбиједити бесплатне креативне активности (музичке радионице, радионице сликања и цртања, стрипа, плеса итд) за што већи број дјеце, поготово дјецу из приградских и сеоских подручја	Одјељење за друштвене дјелатности, Установе културе, НВО	од 2016. континуирано	- број финансираних активности - издвојена финансијска средства на годишњем нивоу - број обухваћене дјеце
7.2.1.2.	Дјеци из сеоских средина, сиромашној дјечи и дјечи са сметњама у развоју омогућити да присуствују културним догађајима који се организују у Граду	Одјељење за друштвене дјелатности, НВО	од 2016. континуирано	- број дјеце - број дешавања - издвојена средства на годишњем нивоу

7.2.1.3.	Финансијски подржати рад Удружења која се баве културом за дјецу	Одјељење за друштвене дјелатности и НВО	од 2016. континуира но	- број финансираних удружења - издвојена финансијска средства на годишњем нивоу - број обухваћене дјеце
7.2.1.4.	Прилагођавање културних садржаја дјечи са сметњама у развоју	Одјељење за друштвене дјелатности, НВО, Институције културе	од 2016. континуира но	- број догађаја у којима учествују дјеца са посебним потребама - број бухваћене дјеце
7.2.1.2.	Организовати културна дешавања у сеоским срединама	Одјељење за друштвене дјелатности, НВО, Институције културе	од 2016. континуира но	- број бухваћене дјеце - број дешавања - издвојена средства на годишњем нивоу
СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 7.2.2.: Промоција културних активности				
Рб. акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
7.2.2.1	Промовисати институције културе у свим образовним институцијама (вртићи, основне и средње школе)	Одјељење за друштвене дјелатности, Институције културе, НВО	од 2016. континуира но	- број промотивних акција - количина промотивног материјала
7.2.2.2	Промовисати рад Удружења која реализују активности са дјецом из области културе	Одјељење за друштвене дјелатности, НВО	од 2016. континуира но	- број промотивних акција - количина промотивног материјала

VIII ПОДРШКА И ПОМОЋ РОДИТЕЉИМА У БРИЗИ И ОДГОЈУ ДЈЕЦЕ

послове мирена и регулисања личних односа родитеља и дјеце.

Тренутно стање

Подршка и помоћ родитељима у вршењу родитељских дужности и права, кроз услуге социјалног рада, примјењујући законске одредбе (Породични закон, ЗУП, и остале прописе који регулишу ову област) врши Орган старатељства кроз послове Породичног савјетовалишта и

На пословима мирена, регулисања личног контакта родитеља са малол. дјететом/дјецом, те у току достављања мишљења суду у предметима повјере дјеце једном од родитеља на бригу и васпитање након развода брака, као и доношења рјешења о повјери дјетета/дјеце након прекида ванбрачне заједнице живота родитеља, постоје бројне тешкоће.

Циљеви и активности

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 8.1.: Подршка родитељима у одгоју дјеце

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 8.1.1.: Изградња инфраструктуре за помоћ родитељима				
Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
8.1.1.1.	Анализа стања и потреба и најбољег начина пружања услуга: - предбрачног савјетовања - савјетовања (школа) за труднице - савјетовања (школа) за родитеље - Развојног савјетовалиште - савјетовања дјеце и омладине	Центар за социјални рад и Дом здравља, НВО	2017.	- израђена анализа - усвојена анализа
8.1.1.2.	Отварање савјетовалишта са услугама: - предбрачног савјетовалишта - Развојно савјетовалиште - савјетовалишта и школе за труднице - савјетовалишта и школе за родитеље - савјетовалишта за дјецу и омладину	Центар за социјални рад и Дом здравља	2018.	- отворено савјетовалиште

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 8.2.: Подршка дјечи без родитељског старања

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 8.2.: Промоција хранитељства				
Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
8.2.1.	Промовисање и рад на унапређењу породичних облика збрињавања дјеце без родитељског или адекватног родитељског старања- промоција хранитељства	Центар за социјални рад, Одјељење за друштвене дјелатности, НВО, медији	Од 2016. континурно	- број кампања - број дјеце у хранитељским породицама

СТРАТЕШКИ ЦИЉ 8.3.: Заштите права и интереса малолетне дјеце разведених родитеља**СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 8.3.: Регулисања личног контакта родитеља са малол. дјететом/дјецом**

Рб. Акт.	Активност	Носилац	Рок	Индикатори
8.3.1.	Увести праксу санкционисања сваког неоствареног контакта, а за који постоји доказ достављен од стране ЈУ „Центар за социјални рад“	Центар за социјални рад, Одјељење за друштвене дјелатности, НВО	Од 2016. континурно	- број санкција - службених забиљешки интервентног мобилног
8.3.2.	Иницирати промјену законских рјешења везано за регулисање личног контакта родитеља и дјеце	Центар за социјални рад, Одјељење за друштвене дјелатности, НВО, медији	Од 2016. континурно	- поднешена иницијатива за законску промјену
8.3.3.	Изнаћи и предложити да у законска рјешења уђу адекватне санкције, у смислу губљења/оспаровања одређених права, било да се ради о родитељима који не плаћају алиментацију било о родитељима који не дозвољавају контакт дјетета са другим родитељем	Центар за социјални рад, Одјељење за друштвене дјелатности, НВО, медији	Од 2016. континурно	- поднешена иницијатива за законску промјену

Број: 07-013-359/16

ПРЕДСЈЕДНИК
СКУПШТИНЕ ГРАДА

Будимир Балабан, с.р.

С А Д Р Ж А Ј

Закључак о усвајању Акционог плана за дјецу града Бањалука, за период 2016 – 2020. година, са Акционим планом за дјецу града Бањалука, за период 2016. – 2020. године.....1

1

¹ ИЗДАВАЧ: Скупштина града Бања Лука, Трг српских владара бр. 1. – Телефон: 244-444- Излази у складу са потребама. Одговорни уредник: МАРИЦА СЛАВНИЋ. Штамп: Служба за заједничке послове